

Landbrugsgruppen

Bilag 2

Analyse af landbrugsmæssige konsekvenser af vandplanerne

Bilag til høringssvar af 20. august 2014

Indhold:

Notat:

De landbrugsmæssige konsekvenser af vandplanerne for Limfjorden.

Appendiks 1:

Konsekvenser af den "ny regulering" i oplandet til Limfjorden.

Appendiks 2:

Landbrugsmæssige konsekvenser af miljøministerens udmelding om et slutmål på 41.000 tons N/år for N-udledningen til de marine områder i hele landet.

Konklusion

Den 30. september 2014
Kristian Østergaard
kos@dlgtele.dk

Notat

De landbrugsmæssige konsekvenser af vandplanerne for Limfjorden. (se også appendiks 1 og 2)

(Bemærkninger i anledning af mødet med Naturstyrelsen hos Nordjyske Medier, 15/9-2014)

Notatets baggrund.

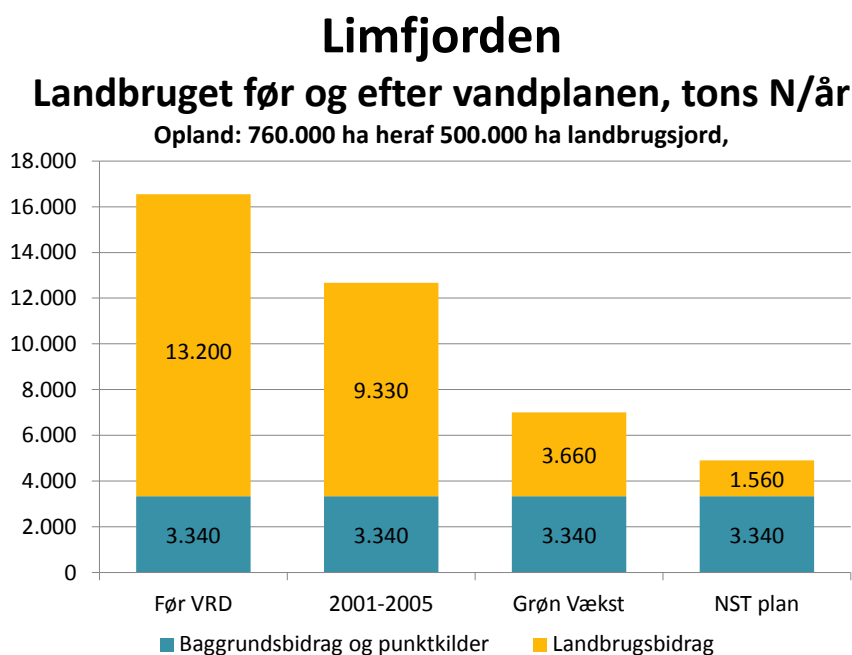
Formålet med dette notat er, at dokumentere det grundlag, der er anvendt til at beregne de landbrugsmæssige konsekvenser af de *slutmål* for N-udledningen, der ifølge Naturstyrelsen indgår i vandplanerne for Limfjorden.

Konsekvensberegninger som Naturstyrelsen for længst selv burde have fremlagt.

Trods gentagne opfordringer afviste Naturstyrelsen på mødet hos Nordjyske Medier mandag den 15. september 2014 at forholde sig til det beregningsgrundlag, der er anvendt, og til konklusionerne i de fremlagte beregninger.

I stedet afsporede Naturstyrelsen diskussionen med en irrelevant udmelding om, at højst 2% af arealet vil blive berørt. Men Naturstyrelsens udmelding havde intet med konsekvenserne af slutmålet at gøre! Udmeldingen om 2% handlede om et skøn for, hvor meget der vil blive udlagt til bl.a. vådområder i første planperiode, der slutter om 15 måneder. Desuden meddelte Naturstyrelsen - uden dokumentation af nogen art - at ingen landmænd ville gå konkurs på grund af vandplaner. Det er ikke ansvarligt!

Planche 1.

Dokumentation for grundlaget i søjle 2 og søjle 4:

Søjle 2:

I vandplanen 2010, side 115 opgiver Naturstyrelsen landbrugsbidraget i 2001-2005 til de 9.330 tons N/år (18,7 kg N/ha/år) og baggrunds- og punktkildebidraget til 3.340 tons N, hvilket giver en samlet N-udledning til fjorden i 2001-2005 på 12.670 tons N/år.

Stofbelastning Hovedvandopland Limfjorden	Fosfor tons P	Kvælstof tons N
Limfjorden		
Stofafstrømning 2001-2005	364	12.670
Åbent land 2001-2005 (diffuse kilder)	290	11.975
Naturligt baggrundsbidrag		2.511
Landbrug		9.330
Spredt bebyggelse		134
Punktkilder 2001-2005	74	695
Renseanlæg	30	337
Regnvandsbetinget udlob	23	92
Industri	6	73
Dambrug	15	193
Stofafstrømning Baseline 2015	350	11.719
Atmosfærisk deposition Limfjorden:	5	1.608

Søjle 4.

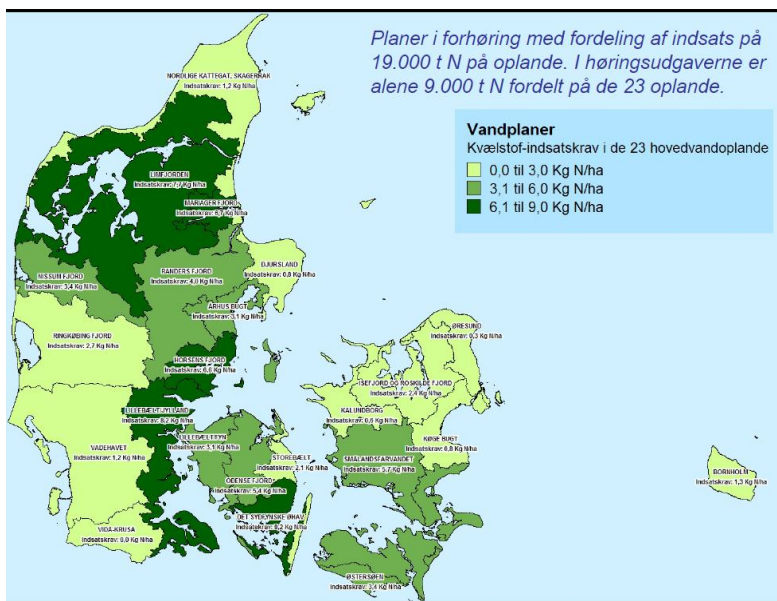
I vandplanen 2010, side 199 angiver Naturstyrelsen den målsatte påvirkning fra land til 4.818 tons N/år (i min søjle 4 afrundet til 4.900 tons N/år) svarende til et indsatskrav på 7.852 tons N/år fra oplandet til Limfjorden. Landbrugsbidraget udgør 1.560 tons N/år (3,1 kg N/ha/år).

Marine Vandomsråder		Limfjorden excl. Hjarbæk og Skive Fjord, Lovns og Risgårde Bredning	Skive Fjord, Lovns og Risgårde Bredning	Hjarbæk Fjord	Hele hovedoplandet	Vesterhavet 1 sm.
Målopfyldelse Kvælstof påvirkning Målsat påvirkning Indsatsbehov						
Forventet målopfyldelse 2015 (Baseline)						
Økologiske miljømål		nej	nej	nej	nej	nej
Nuværende påvirkning 2001-2005						
Land	ton N/år kg N/ha/år	8864 17,8	1925 13,3	1881 16,0	12670 16,7	3,3 12,7
Atmosfære	ton N/år	1053	305	249	1608	-
Cheminova	ton N/år					19,4
Fremskreven påvirkning (Baseline 2015)						
Land	ton N/år kg N/ha/år % red. ¹⁾	8237 16,5 7,1	1855 12,8 3,6	1628 13,8 13,5	11719 15,4 7,5	3,2 12,3 3,0
Atmosfære ²⁾	ton N/år % red. ¹⁾	1053 0	305 0	249 0	1608 0	- -
Cheminova	ton N/år					19,4
Målsat påvirkning						
Land	ton N/år kg N/ha/år	3156 6,3	915 6,3	747 6,3	4818 6,3	2,3 8,9
Atmosfære ²⁾	ton N/år	1053	305	249	1608	-
Indsatsbehov						
Land, samlet	ton N/år kg N/ha/år % red. ¹⁾	5708 11,5 64	1010 7,0 52	1134 9,6 60	7852 6,3 62	1,0 3,8 3,0
Land, supplerende	ton N/år kg N/ha/år % red. ¹⁾	5081 10,2 57	940 6,5 49	881 7,5 47	6902 6,0 54	0,9 3,4 7,0
Atmosfære ³⁾	ton N/år % red. ¹⁾	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0

Tabel 2.4.8. Forventet målopfyldelse (økologisk tilstand) og nuværende, fremskreven og målsat kvælstofbelastning samt indsatsbehov (samlet og supplerende udover baseline) for kystvandene i Hovedopland Limfjorden. De væsentligste nøgletal er fremhævet.

Dokumentation for grundlaget i søjle 3

Af Naturstyrelsens kort over fordelingen af indsatskravene ifølge Grøn Vækst, 19.000 tons N/år, fremgår, at indsatskravet for oplandet til Limfjorden er fastlagt til 7,7 kg N/ha/år svarende til et samlet indsatskrav på 5.852 tons N/år (760.000 ha x 0,0077 tons N/ha/år) for hele oplandet.

Kilde: Naturstyrelsen

Det fremgår ikke klart af kortet om indsatskravet skal fratregkes den normaliserede netto udledning til fjorden eller fra base-line 2015?

Er det sidste tilfældet, er der i kraft af Grøn Vækst aftalen tale om et slutmål på i alt 4.992 tons N/år ($10.844 \div 5.852$) og ikke 7.000 tons N/år. Et slutmål der i givet fald overrasker, idet landbrugsbidraget så kun udgør 1.652 tons N/år ($4.992 \div 3.340$) og dermed ligger tæt på landbrugsbidraget på de 1.560 tons N/år i følge NST planen i søjle 4.

I et notat 2013/6, side 10 til Natur- og Landbrugskommissionen oplyser Fødevarer Økonomisk Institut imidlertid følgende:

"En reduktion med yderligere 10.000 tons N nationalt vil for Limfjorden betyde en yderligere reduktion på 3.770 tons N/år ud over det, som er indeholdt i vandplanerne. Samlet er der tale om et reduktionskrav på 46 % i forhold til udvaskningen til vandmiljøet før vandplanerne. Udvasningen i udgangspunktet var ifølge vand-planerne 12.922 tons N, og målet er et niveau på 6.978 tons N/år, hvoraf vandplanerne indeholdt de 2.174 tons N/år."

Søjle 3

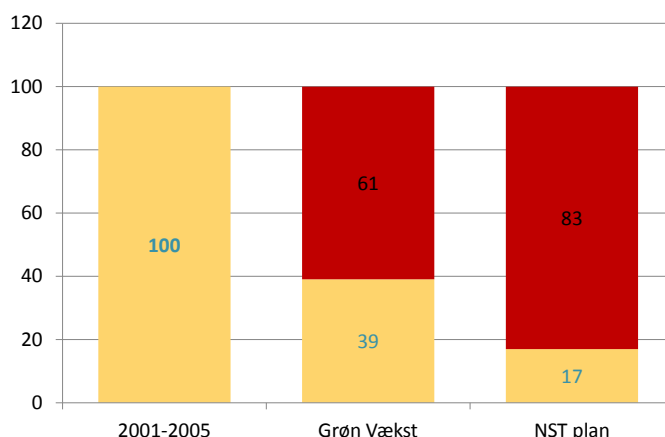
For at undgå overdrivelser er de 6.978 tons N/år der nævnes i notatet fra FØI anvendt som referencegrundlag i søjle 3 dog afrundet til 7.000 tons N/år. Efter fradrag af baggrundsbidraget på 3.340 tons N/år udgør landbrugsbidraget her 3.660 tons N/år (7,3 kg N/ha/år).

Planche 2

For at nå frem til den andel af oplandets landbrugsareal, der kan dyrkes uden yderligere tab i forhold til situationen i 2001-2005 sættes landbrugsbidraget (18,7 kg N/ha/år) i perioden 2001-2005 til forholdstal 100. Derved får man et mål for, hvor stor en andel af de 500.000 ha landbrugsjord, der forsat kan dyrkes uden yderligere tab og begrænsningen end dem, der var gældende i perioden 2010-2005. Bemærk i den forbindelse, at landbruget i perioden 2001-2005 på grund af kravet om den under-optimale gødsning af jorden ikke er et økonomisk optimalt drevet landbrug.

Limfjorden

Gul søjle: Andel af oplandets landbrugsareal, der kan dyrkes uden yderligere tab.
Rød søjle: Andel af oplandet, hvor landbrugsbidraget skal reduceres til nul.

Søjle 2:

Med et Grøn Vækst krav om at N-udledningen til fjorden skal begrænses til 7.000 tons N/år, og hvor landbrugsbidraget højst må udgøre 3.660 tons N/år vil det være muligt at opretholde landbrugsdriften på 39% af oplandets landbrugsareal uden yderligere tab ($3.660/9.330 \times 100$). Det svarer til 196.000 ha - i min mundtlige fremstilling afrundet til 200.000 ha. For ikke at overskride landbrugsbidraget på de 3.660 tons N/år skal N-udledningen til fjorden fra de resterende 304.000 ha begrænses til nul (rød søjle) - altså tages ud af drift!

Søjle 3.

Med NST planen på de 4.900 tons N, der er fremlagt i vandplan 2010 og som er dokumenteret foran skal landbrugsbidraget til Limfjorden reduceres til 1.560 tons N/år. Det betyder, at det vil være muligt at dyrke 17% ($1.560/9.330 \times 100$) af landbrugsarealet uden yderligere tab svarende til 83.000 ha - i min mundtlige fremstilling afrundet til 100.000 ha. Det betyder, at N-udledningen til fjorden fra de resterende 417.000 ha skal begrænses til nul (rød søjle) - altså tages ud af drift.

Planche 3.

Limfjorden

Årligt dækningsbidrag, mia. kr/år

Basis: 5.000 kr/ha

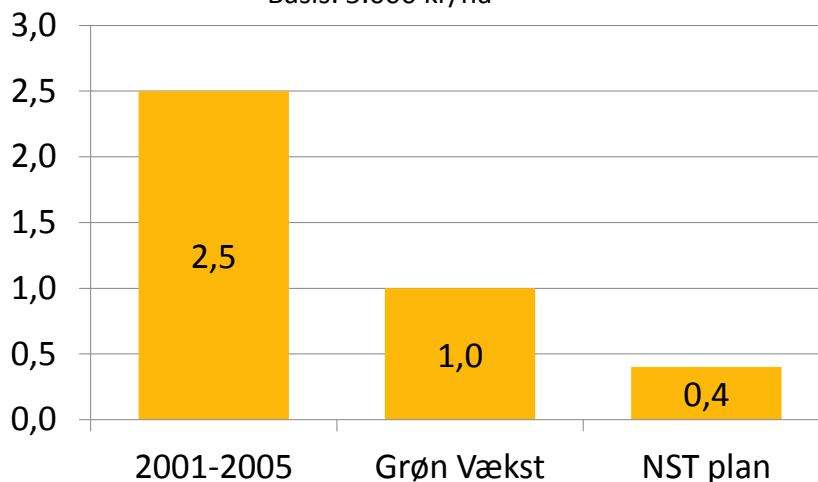
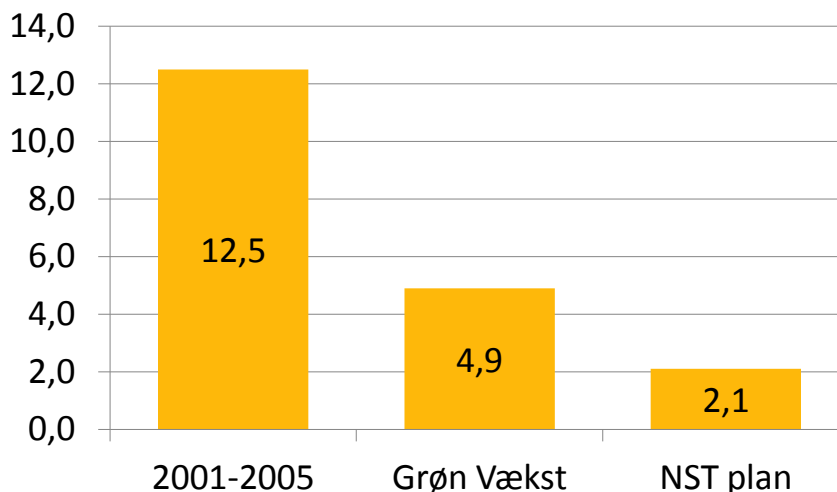

Planche 4:

Limfjorden Produktionsværdi ab gård, mia. kr./år Basis: 25.000 kr/ha

I planche 3 og 4 er de økonomiske - og produktionsmæssige tab ab gård gjort op med udgangspunkt dels i Grøn Vækst kravet om, at slutmålet for N-udledning fra landbrugsdriften højst må være 3.660 tons N/år, dels med udgangspunkt i at slutmålet for landbrugsbidraget ifølge NST planen højst må være 1.560 tons N/år.

Konklusion:

1. Grøn Vækst kravet (søjle 2, planche 3 og 4) er, at N udledningen (slutmålet) skal begrænses til 7.000 tons N/år til Limfjorden og landbrugsbidraget til 3.660 tons N/år. Dermed ligger det fast, at landbruget i oplandet til Limfjorden mister godt 60 % af sit indkomst- og produktionsgrundlag.
2. NST planen - muligvis også Grøn Vækst (søjle 3, planche 3 og 4) går ud på en yderligere reduktion af N udledningen så slutmålet bliver på 4.900 tons N/år og landbrugsbidrag bliver på højst 1.560 tons N/år. Det betyder, at landbruget mister omkring 80% af sit indkomst- og produktionsgrundlag i oplandet til Limfjorden.

Det er beklageligt, at Naturstyrelse på mødet hos Nordjyske Medier ikke ønskede at drøfte de produktionsmæssige konsekvenser af det datagrundlag som Naturstyrelsen har fremlagt og som er til politisk stillingtagen.

Det er netop de faglige spørgsmål, der har være genstand for kritiske bemærkninger i de mange avisindlæg, der i den senere tid har sat sig præg på debatsiderne i Nordjyske. En kritik der nu må fortsætte indtil styrelsen forholder sig til størrelsen af det mulige landbrugsbidrag til fjorden og dermed til fremtidens produktionsmulighed for landbruget i oplandet til Limfjorden.

Naturstyrelsen opfordres endnu engang til konkret og detaljeret at forholde sig til det foreliggende beregningsgrundlag, herunder det **landbrugsbidrag**, der reelt udgør fremtidens produktionsmulighed.

Den 19. september 2014
Kristian Østergaard
kos@dlgtele.dk

Appendiks 1: Konsekvenser af den "ny regulering" i oplandet til Limfjorden

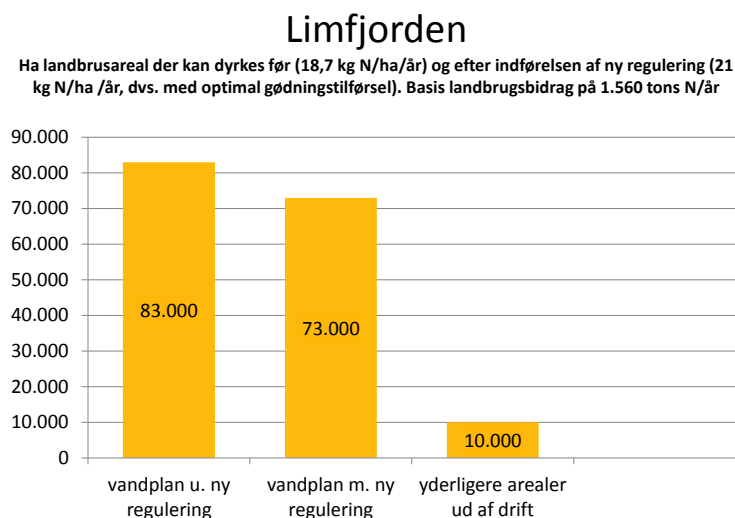
I nærværende notat er det dokumenteret, at Naturstyrelsen ønsker slutmålet for N-udledningen til Limfjorden fastlagt til 4.900 tons N/år, og at landbrugsbidraget derfor højst kan udgøre 1.560 tons N/år.

Med udgangspunkt i det gns. landbrugsbidrag i perioden 2001-2005 på 18,7 kg N/ha/år, begrænser det muligheden for, at man **uden** den ny regulering kan dyrke omkring 83.000 ha i oplandet til Limfjorden sådan som man gjorde i perioden 2001-2005, forudsat at den landbrugsbetingede N-udledning fra de resterende landbrugsarealer (417.000 ha) reduceres til nul - altså tages ud af produktionsgrundlaget.

Det betyder, at der ved indførelsen af den ny regulering reelt kun er mulighed for omfordeling af gødningskvoten på et areal i oplandet på i alt 83.000 ha!

Ved omfordelingen forudsættes, at den landbrugsbetingede N-udledning til fjorden stiger med 2,3 kg N/ha/år (6.000 tons N/2.6 mio. ha = 2,3 kg N/ha/år, jf. Leif Knudsen) fra de arealer, hvor gødningskvoten forøges, så afgrøder/marker kan fuldgødskes.

Denne mer-N-udledning til fjorden skal i givet fald hentes hjem ved at begrænse den landbrugsbetingede N-udledningen til nul fra et areal på 11-13% af de 83.000 ha, der er til rådighed for den landbrugsmæssige udnyttelse alene i kraft af vandplanens slutmål på de 4.900 tons N/år.

Omfordelingen af gødningskvoten betyder, at den landbrugsbetingede N-udledning fra yderligere omkring 10.000 ha skal reduceres til nul - altså at arealet skal tages ud af produktionsgrundlaget. Den landbrugsbetingede N-udledning fra de resterende omkring 73.000 ha kan derimod forøges til de 21 kg N/ha/år, (før VRD, planche 1) uden at landbrugsbidraget på de 1.560 tons N/år derved bliver overskredet.

I forhold til de 417.000 ha der i forvejen må gå ud af produktionsgrundlaget alene i kraft af vandplanens slutmål på de 4.900 tons N, betyder den ny regulering, at i alt 427.000 ha (85%) må udgå af produktionsgrundlaget for at restarealet på de omkring 73.000 ha (15%) kan fuldgødskes!!!

Hvordan man rent erstatningsmæssigt vil skelne mellem arealer, der må udgå af produktionsgrundlaget som følge af selve vandplanen og arealer, der må udgå som følge af den ny regulering, står hen i det uvisse. Under alle omstændigheder er der tale om en ejendomsretlig regulering med helt den samme virkning og med helt de samme katastrofale konsekvenser for Limfjordsregionen!

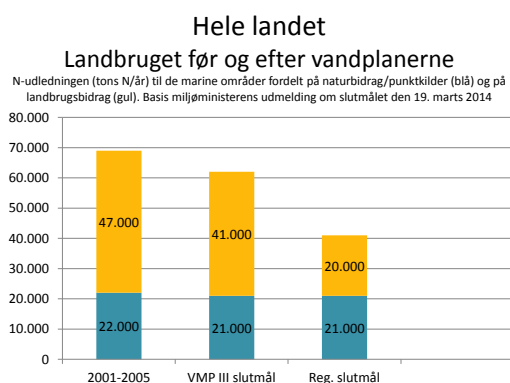
Appendiks 2:

Landbrugsmæssige konsekvenser af miljøministerens udmelding om slutmålet på 41.000 tons N/år for N-udledningen til de marine områder i hele landet.

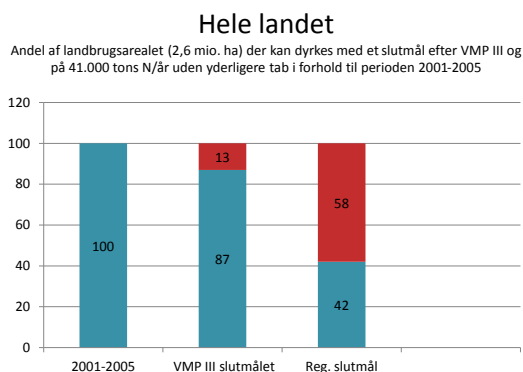
I nærværende notat er det dokumenteret, at Naturstyrelsen ønsker slutmålet for N-udledningen til Limfjorden fastlagt til 4.900 tons N/år, og at landbrugsbidraget derfor højst kan udgøre 1.560 tons N/år. De landbrugsmæssige konsekvenser af en evt. sådan politisk beslutning er belyst i appendiks 1.

Den 19. marts 2014 oplyste miljøministeren på et samråd i Folketingets Fødevarerudvalg, at regeringen har fastlagt slutmålet for N-udledningen til alle marine områder til 41.000 tons N/år. I forhold til de 69.000 tons N/år, som det tværministerielle udvalg i 2007 anbefalede ministeriet at anvende som udgangspunkt for implementeringen af vandrammedirektivet, er der tale om en 4-dobling af det reduktionskrav på 7.000 tons N/år, som VK regeringen fastlagde i VMP III aftalen for perioden 2004-2015. $((69.000 \div 41.000)/7.000) = 4$

Ud af de 69.000 tons N/år udgjorde den landbrugsbetingede N-udledning til de marine områder i perioden 2001-2005 omkring 47.000 tons N/år svarende til et gennemsnitlige landbrugsbetinget bidrag på omkring 18 kg N/ha /år. Da baggrundsbidraget og punktkilderne på landsplan til sammen p.t. udgør omkring 21.000 tons N/år, betyder det, at det klimanormaliserede landbrugsbidrag udgør 20.000 tons N/år (8 kg N/ha /år) ud af de 41.000 tons N/år, som miljøministeren har meldt ud som regeringens målsætning.

De landbrugsmæssige konsekvenser af slutmålet på de 41.000 tons N/år er, at kun 42% ($20.000/48.000 \times 100$) af landbrugsarealet svarende til 1,1 mio. ha kan drives uden yderligere tab i forhold til perioden 2001-2005. Med VMP III kravet som slutmål for den landbrugsbetingede N-udledning ville 85% ($41.000/48.000 \times 100$) af arealet svarende til 2,2 mio. ha kunne dyrkes uden yderligere tab.

Regeringens slutmål betyder, at den landbrugsbetingede N-udledning fra de resterende 58% af landbrugsarealet, dvs. 1,5 mio. ha skal reduceres til nul - altså at arealet skal ud af landbrugets produktionsgrundlag. Med VMP III kravet ville knap 400.000 ha skulle udgå - en forskel på godt 1 mio. ha landbrugsjord!

Konklusion.

Med det slutmål for N-udledningen til de marine områder på de 41.000 tons N som miljøministeren har meldt ud, vil godt 40% (85%) af dansk landbrug kunne drives uden yderligere tab og omkostninger i forhold til driften i perioden 2001-2005.

Til gengæld så mister knap 60% (15%) af erhvervet sit indkomst og produktionsgrundlag fordi dette forudsætter, at den landbrugsbetingede N-udledningen så skal begrænse til nul, på et areal svarende til 1,5 mio. ha. Tallene der er nævnt i () refererer til situationen med det reduktionsmål, der blev fastlagt i VMP III aftalen for perioden 2004-2015.

Den grundlæggende tanke bag den foreliggende analyser er at undgå, at konsekvenserne af vandplanerne bliver "sovset" ind i forslag og krav om omkostningstunge virkemidler og indsatskrav, så man fuldstændig mister overblikket over de landbrugsmæssige konsekvenser.

Virkemidler og krav, der - jf. bl.a. undergødskningen på de 18%, blokerer for, at erhvervet kan få skabt bedre rammevilkår.

Formålet er med udgangspunkt i 2001-2005 situationen at skabe et entydigt billede af konsekvenserne.

Et billede, der forudsætter, at erhvervet med respekt af politiske krav, der stilles til begrænsning af den landbrugsbetingede N-udledning, får mulighed for at drive et landbrug, der i forhold til EU og det globale marked er konkurrencedygtigt og økonomisk bæredygtigt. Selv om forholdene i 2001-2005 ikke fuldstændigt lever op til disse betingelser, er perioden brugt som referencegrundlag i analysen.

Derved får vi et billede af, hvor langt både mulighederne og begrænsningerne rækker!

Der er et stort behov for at få skabt rammevilkår, der forbedrer erhvervets konkurrenceevne. I det lys er det virkemiddelkatalog, som Naturstyrelsen med bistand fra bl.a. Fødevarer Økonomisk Institut har udarbejdet som led i implementeringen af vandrammedirektivet, en stor misforståelse.

Virkemiddelkataloget trækker med alle sine miljøøkonomisk beregnede virkemidler herunder også begrænsningen i gødningsanvendelsen i den helt modsatte og forkerte retning, og kataloget lægger dermed gift for den tiltrængte forbedring af landbrugets vilkår.

Om den "ny regulering", hvor "Jensen" får noget mere gødning, som afstås af "Sørensen", mod at "Sørensen" til gengæld får penge af "Jensen", er løsningen, er et stort og uafklaret spørgsmål?

Under alle omstændigheder er der områder bl.a. oplandet til Limfjorden, hvor miljømålt i selve vandplanen kan være så indgribende, at vandplanen i sig selv begrænser omfordelingsmuligheden så voldsomt, at initiativet med den "ny regulering" vil virke meningsløst.

Løsningen må være, at man politisk straks fjerner kravet om, at afgrøder/marker skal undergødskes med de nuværende 18%!

Det kan ikke være rigtigt, at man politisk udpiner Danmarks 2,6 mio. ha landbrugsjord for næringsstoffer med den konsekvens, at proteinindholdet i afgrøder og dansk korn nu er så lavt, at vi ikke længere kan forsyne husdyrene med den nødvendige mængde protein og befolkningen med mel til eget brødforbrug!